

ПЕРЕДМОВА

Посібник призначений для проведення ДІАГНОСТУВАЛЬНИХ та САМОСТІЙНИХ робіт з української мови та літератури в 8-х класах закладів загальної середньої освіти за модельними навчальними програмами: «Українська мова. 7-9 класи» (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.) та «Українська література. 7-9 класи» (автори: Яценко Т. О., Качак Т. Б., Кизилова В. В., Пахаренко В. І., Дячок С. О., Овдійчук Л. М., Слижук О. А., Макаренко В. М., Тригуб І. А.). Видання відображає сучасний підхід до тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів та відповідає методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України щодо використання тестових технологій у процесі вивчення української мови і літератури, Українському правопису як стандарту державної мови, затвердженому 01. 03. 2026 р.

Кожен варіант діагностувальної роботи з української мови складається із 9 завдань трьох типів, які відрізняються за рівнем складності.

У завданнях *першого типу* (1–6), що відповідають початковому і середньому рівням навчальних досягнень учнів, необхідно зазначити лише одну правильну відповідь із чотирьох запропонованих, позначивши хрестиком ту літеру в таблиці, якій відповідає правильний варіант. За кожную правильну відповідь учень максимально отримує 1 бал.

Завдання другого типу (7–8) відповідають достатньому рівню навчальних досягнень учнів і перевіряють не тільки теоретичні знання учнів, а й практичні навички. Вони складаються здебільшого із завдань, які потребують розгорнутої відповіді, а також тестів на встановлення відповідності.

Відповідь на запитання учні не записують у таблицю, а оформлюють більш розширено. Обсяг відповіді обмежено кількістю рядків, що технічно відведено в кожному варіанті. За правильне виконання завдань другого типу (7–8) учень може отримати максимально 3 бали (ці бали учитель розподіляє на власний розсуд).

У завданнях на встановлення відповідності до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, треба вибрати один правильний варіант, позначений буквою. Відповідь учень записує в таблицю.

Завдання третього типу (9) відповідає високому рівню навчальних досягнень учнів і є творчим. Оцінюючи це завдання, учитель має враховувати вміння учня обґрунтовувати власні думки, робити узагальнення, використовувати мовні засоби з метою доведення своїх міркувань, зв'язність, завершеність тексту, а також грамотність та охайність творчої роботи. Максимальна кількість балів за творче завдання — 3.

Номери тестових завдань	Максимальна кількість балів
1–6	6 балів
7–8	3 бали
9	3 бали

Самостійні роботи з української мови аналогічні діагностувальним, проте замість твору-мініатюри учні повинні зробити творче завдання, виконання якого потребує меншої кількості часу.

Діагностувальні роботи з української літератури — це літературні диктанти, які побудовані у хронології вивчених творів. Запропоновані завдання для літературних диктантів перевіряють знання тексту твору, що вивчається за програмою, теорію літератури, вміння визначати та формулювати основні поняття, що дає змогу уникнути монотонності та забезпечить постійну й стійку мотивацію учнів до роботи. Завдання сформульовано у формі стверджувального речення, воно максимально коротке, точне й однозначне.

Клас _____	Прізвище, ім'я _____	Дата _____	Варіант 1
------------	----------------------	------------	-----------

САМОСТІЙНА РОБОТА № 1 (ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ)

Повторення та узагальнення вивченого. Морфологія. Орфографія

ЗАВДАННЯ З ВИБОРОМ ОДНІЄЇ ПРАВИЛЬНОЇ ВІДПОВІДІ**1. Дієприкметник як форма дієслова є у рядку**

А Б В Г

--	--	--	--

А виготовлений власноруч

Б виготовляючи на виставку

В виготовлено дітьми

Г виготовляти на замовлення

2. Усі прислівники (прислівникові сполуки) пишемо окремо в рядку

А Б В Г

--	--	--	--

А до/смаку, в/трюх, по/перше, хоч/не/хоч

Б будь/коли, на/шастя, з/дня/на/день, по/третє

В по/справжньому, на/радість, де/не/де, в/літку

Г на/жаль, в/основному, рік/у/рік, по/двоє

3. Тільки службові частини мови є в рядку

А Б В Г

--	--	--	--

А якщо, там, посеред

Б твій, хіба, однак

В незважаючи на, нібито, мабуть

Г навіть, дещо, біля

4. Усі слова пишемо разом у рядку

А Б В Г

--	--	--	--

А в/наслідок, немовби/то, по/над, на/прикінці

Б начеб/то, аби/що, тому/то, по/при

В по/під, задля, так/що, в/супереч

Г за/ради, у/продовж, ато/ж, казна/де

5. Частку НЕ треба писати разом у варіанті

А Б В Г

--	--	--	--

А не/зовсім зрозумілий

Б картину не/намальовано

В не/всі з цим обізнані

Г не/забуття подорож

6. Правил чергування і — й дотримано в усіх реченнях, ОКРІМ

А Б В Г Д

--	--	--	--	--

А Непроглядний гай стоїть тихий і спокійний.

Б Бульвари і парки вкриваються жовтим листям.

В Небо спохмурніло й насупилося, стало сірим.

Г Квіти майже відцвіли й розсіяли своє насіння.

Д Знявся вітер, і дерева скинули останнє вбрання.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

7. Утворіть від інфінітива *придумати* три різні форми дієслова: особову, дієприкметник і безособову.

8. Відредагуйте форми дієслова, записавши їх правильно.

У школі вивчаються різні предмети
Подорожуючий оглядав цікаву місцевість
Давайте підемо у філармонію

9. Напишіть рекламний текст для шкільної їдальні (3 речення), уживаючи в кожному прикметники-епітети. Підкресліть їх.

Клас _____	Прізвище, ім'я _____	Дата _____	Варіант 2
------------	----------------------	------------	-----------

САМОСТІЙНА РОБОТА № 1 (ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ)

Повторення та узагальнення вивченого. Морфологія. Орфографія

ЗАВДАННЯ З ВИБОРОМ ОДНІЄЇ ПРАВИЛЬНОЇ ВІДПОВІДІ**1. Дієприслівник як форма дієслова є у рядку**

А Б В Г

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

А писати ручкою

Б написаний вчасно

В написавши звернення

Г написано охайно

2. Усі прислівники (прислівникові сполуки) пишемо разом у рядку

А Б В Г

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

А на/скрізь, з/розгону, с/початку, по/іншому

Б що/правда, без/сумніву, ані/трохи, у/стократ

В по/вік, аби/як, на/справді, на/скрізь

Г по/сусідськи, за/одно, під/боком, від/нині

3. Тільки службові частини мови є в рядку

А Б В Г

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

А нехай, якби, назустріч

Б зате, ти, з-під

В також, десь, немов

Г тому що, посеред, той

4. Усі слова пишемо з дефісом у рядку

А Б В Г

☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

А будь/де, тільки/но, ніби/то, з/над

Б хтозна/як, якимсь/то, так/от, з/поміж

В скажи/бо, як/от, по/серед, казна/де

Г вивчив/таки, або/що, будь/де, тому/то

5. Разом з НЕ треба писати слово у варіанті

А Б В Г Д

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

А не/високо, а низько

Б відповіді не/надано

В не/відчув підтримки

Г не/сказавши й слова

Д не/виправдані вчинки

6. Правил чергування і — й дотримано в усіх рядках, ОКРІМ

А Б В Г Д

☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

А найбільш ймовірний, швидко йти

Б спостерігає й описує, ріки й озера

В фрукти й овочі, батьки й діди

Г тополя і явір, темрява і світло

Д правда і кривда, сміх і сльози

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

7. Утворіть від інфінітива *замислитися* три різні форми дієслова: особову, дієприкметник і дієприслівник.

8. Відредагуйте форми дієслова, записавши їх правильно.

Питання вирішується вчасно
Існуюча проблема вже не актуальна.
Йдучи по вулиці, у мене розчервонілося обличчя.

9. Напишіть рекламний текст для шкільної футбольної команди (3 речення), уживаючи в кожному прикметники-епітети. Підкресліть їх.

Клас _____	Прізвище, ім'я _____	Дата _____	Варіант 1
------------	----------------------	------------	-----------

САМОСТІЙНА РОБОТА № 2 (ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ)

Словосполучення і речення

ЗАВДАННЯ З ВИБОРОМ ОДНІЄЇ ПРАВИЛЬНОЇ ВІДПОВІДІ**1. Виділені в словосполученнях слова є залежними у рядку**

А Б В Г

--	--	--	--

- А писати ручкою, осінь у місті, вчасно прийти
 Б естетичні смаки, верби над ставом, мої уподобання
 В заварити чай, млинок для кави, прочитати виразно
 Г материнська ласка, сумуючи за домом, сильно штормить

2. Простим є речення

А Б В Г

--	--	--	--

- А серце заб'ється частіше, збудить бентежний рій думок.
 Б Моя душа ніколи не забуде того дарунку, що весна дала.
 В Я стаю ніби меншим, а навколо більшає й росте весь світ.
 Г А війне вітром із заходу — запініється, забуває синє море.

3. Речення *Плекаймо рідну мову в своєму серці на віки!* за емоційним забарвленням є

А Б В Г

--	--	--	--

- А розповідним
 Б окличним
 В питальним
 Г спонукальним

4. Односкладним є речення

А Б В Г

--	--	--	--

- А Підеш собі, зажурившись, гаєм по долині.
 Б У тихій радості-журбі вклонявся вечір днів.
 В Одна в поета правда — чистота.
 Г Без гарячої любові до природи людина не може бути митцем.

5. Підмет, виражений сполученням слів, ужито в реченні

А Б В Г

--	--	--	--

- А Синя хвиля була схожа на пелюстки тендітних пролісків.
 Б Фольклор є багатющим джерелом і для творчості письменників.
 В Вітер дме постійно, далеко розносить стигле насіння дерев і трав.
 Г «Зажурилась Україна» — відома пісня про звичайну боротьбу козаків із турецько-татарськими нападниками.

6. Тире між підметом і присудком ставимо в реченні

А Б В Г

--	--	--	--

- А Ти пісня моя лебедина.
 Б Найдорожча пісня недоспівана.
 В І новорічна ніч як казка.
 Г Наше завдання здобувати знання.

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

7. Знайдіть три словосполучення, у яких допущено граматичні помилки, і запишіть правильні варіанти

Пробачити брата, насміхатися над ним, зазнавати збитків, хворіти грипом, набувати досвіду.

8. Запишіть речення, вибираючи з дужок правильні форми присудка.

Кілька учнів (обрало, обрали) факультатив з культури мовлення.

Три високих сосни (росло, росли) на галявині.

Дідові (минуло, минули) вісімдесят літ.

9. Напишіть три речення про свою мрію, уживаючи в кожному різні типи присудків. Підкресліть їх, надписавши тип.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
------------------------	---

УКРАЇНСЬКА МОВА.

Діагностувальні (контрольні) та самостійні роботи для перевірки знань

Самостійна робота № 1 (тестові завдання) Повторення та узагальнення вивченого. Морфологія. Орфографія	5
Самостійна робота № 2 (тестові завдання) Словосполучення і речення.....	9
Самостійна робота № 3 (тестові завдання) ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ	13
Самостійна робота № 4 (тестові завдання) ОДНОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ.ПОВНЕ І НЕПОВНЕ РЕЧЕННЯ	17
Самостійна робота № 5 (тестові завдання) Речення з однорідними членами.Речення із звертанням, вставними словами (сполученнями слів, реченнями).....	21
Самостійна робота № 6 (тестові завдання) Речення з відокремленими членами	25
Діагностувальна робота № 1 (тестові завдання) Повторення та узагальнення вивченого. Морфологія. Орфографія	29
Діагностувальна робота № 2 (тестові завдання) Словосполучення і речення.....	33
Діагностувальна робота № 3 (тестові завдання) Другорядні члени речення	37
Діагностувальна робота № 4 (тестові завдання) Односкладне речення. Повне і неповне речення	41
Діагностувальна робота № 5 (тестові завдання) Речення з однорідними членами. Речення із звертанням, вставними словами (сполученнями слів, слів, реченнями).....	45
Діагностувальна робота № 6 (тестові завдання) Речення з відокремленими членами	49
Діагностувальна робота № 1 (літературний диктант) Прадавня Україна в дзеркалі літератури	53
Діагностувальна робота №2 (літературний диктант) Русь, її культура та письменство	55
Діагностувальна робота № 3 (літературний диктант) Заповідь любові: Біблія й українська література. Біблія — одна зі священних книг людства Біблія й українська література	57

Діагностувальна робота № 4 (літературний диктант)

ЛІТЕРАТУРА КОЗАЦЬКОЇ УКРАЇНИ. Історичні пісні про визвольні змагання в ХХ столітті. Староукраїнське письмо. Барокова поезія. Доба козацької України в сучасній літературі

59

Діагностувальна робота № 5 (літературний диктант)

Українці та кримські татари. Давня література кримли. Кримські татари та українці в сучасній українській літературі

61

Діагностувальна робота № 6 (літературний диктант)

З ПОЕЗІЇ ХІХ СТОЛІТТЯ: СТИЛІ ТА ЖАНРИ. Романтизм і реалізм як основні мистецькі напрями ХІХ століття. Своєрідність нової української поезії. Із поезії ХІХ століття

63

Діагностувальна робота № 7 (літературний диктант)

РОМАНТИЧНА Й РЕАЛІСТИЧНА ПРОЗА ХІХ СТОЛІТТЯ. Розвиток романтичної й реалістичної прози в українській літературі ХІХ століття, її особливості

65

Діагностувальна робота № 8 (літературний диктант)

ДРАМАТУРГІЯ ХІХ СТОЛІТТЯ. Григорій Квітка-Основ'яненко «Сватання на Гончарівці». Михайло Старицький «За двома зайцями»

67